

Tantniś krzyżowiaczek (*Plutella xylostella* Linnaeus, 1758)

1. Systematyka:

Rząd – motyle (*Lepidoptera*)

Rodzina – tantnisiowate (*Plutellidae*)

2. Biologia i opis gatunku

W ciągu roku rozwijają się 3 lub 4 pokolenia szkodnika. Zimują w stadium poczwarki w siateczkowatych kokonach lub stadium motyla w resztkach roślin. Samice pierwszego pokolenia składają jaja na roślinach dziko rosnących, głównie gorczycy polnej. Jaja są składane najczęściej wzdłuż głównego nerwu liścia po 3-4 sztuki. Jedna samica może złożyć do 150 jaj. Gąsienice tego pokolenia żerują w czerwcu. Następne pokolenia rozwijają się na roślinach z rodziny kapustowatych. Gąsienice drugiego pokolenia żerują w lipcu i sierpniu, a trzeciego w sierpniu i we wrześniu. W sprzyjających warunkach pogodowych mogą pojawić się gąsienice czwartego pokolenia, które żerują we wrześniu i październiku. Gąsienice przepoczwarczają się w miejscu żerowania na liściach tworząc siateczkowate kokony.

Morfologia. Rozpiętość skrzydeł dochodzi do 17 mm. Przednie skrzydła są brązowe z jasną, falistą smugą, tylne – jaśniejsze, ze strzępiną. Jajo jest żółte, owalne, lekko spłaszczone, długości około 0,45 mm. Samice składają średnio po 2–4 jaj na dolnej stronie liści wzdłuż nerwów. Gąsienice są jasnozielone, z czarną głową, małe, do 12 mm długości, z wyraźną segmentacją ciała. Zaniepokojone wyginają się i przy pomocy nitki przędzy szybko opuszczają się na ziemię.

3. Opis uszkodzeń rośliny

Szczególnie szkodliwe jest pierwsze pokolenie, ponieważ efektem żerowania gąsienic jest uszkodzanie wierzchołków wzrostu młodych roślin w fazie rozwoju liści (skala BBCH 1/10-19). Powoduje to tzw. wielogłowowatość (wyrastanie wielu drobnych główek kapusty). Larwy przez pierwsze 2 dni po wylęgnięciu żerują wewnątrz liścia później wychodzą na zewnątrz i żerują po jego dolnej stronie. Zeskrobują one miękisz nie naruszając górnej skórki w wyniku czego powstają liczne, drobne „okienka”. W miarę wzrostu liścia, skórka pęka i tworzą się dziury. Przy licznych wystąpieniach szkieletują liście.

Tantniś krzyżowiaczek –gąsienica i uszkodzenia liści

Tantniś krzyżowiaczek – uszkodzenia liści

4. Metodyka wykonywania obserwacji

W okresie kiedy roślina jest w fazie tworzenia główek (skala BBCH 4/ 41-42) należy dokładnie przeglądać w odstępie 3-4 dni dolną stronę liścia i liście sercowe. Obserwacje należy prowadzić w losowo wybranych czterech miejscach na 10 kolejnych roślinach.

5. Próg zagrożenia i terminy zabiegów

Progiem zagrożenia dla plantacji jest obecność 1–5 gąsienic na 10 roślinach. Zabieg opryskiwania należy wykonać po przekroczeniu tego progu i powtórzyć po 10-14 dniach. Najbardziej wrażliwe na insektycydy są gąsienice 4-5 dni po wylęgnięciu.

6. Ocena szkodliwości

W okresie tworzenia się główek (skala BBCH 4/ 41-42) należy przeprowadzić ocenę szkodliwości. W tym celu należy dokładnie przeglądać dolną stronę liścia i liście sercowe w odstępie 3-4 dni na 10 kolejnych roślinach w losowo wybranych czterech miejscach po przekątnej pola. Na plantacjach powyżej 1 hektara należy zwiększyć liczbę miejsc o 2 na każdy hektar. Następnie ocenia się liczbę uszkodzonych roślin. Na podstawie wyników obserwacji oblicza się procent uszkodzonych roślin.

Ocena stopnia uszkodzenia:

- słaby – do 10 % uszkodzonych roślin,
- średni – do 20 % uszkodzonych roślin,
- wysoki – powyżej 20 % uszkodzonych roślin.